

5. SINIF

OKUMA BECERİLERİ
METİN VE SORULARI

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl!
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerâhamdan İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

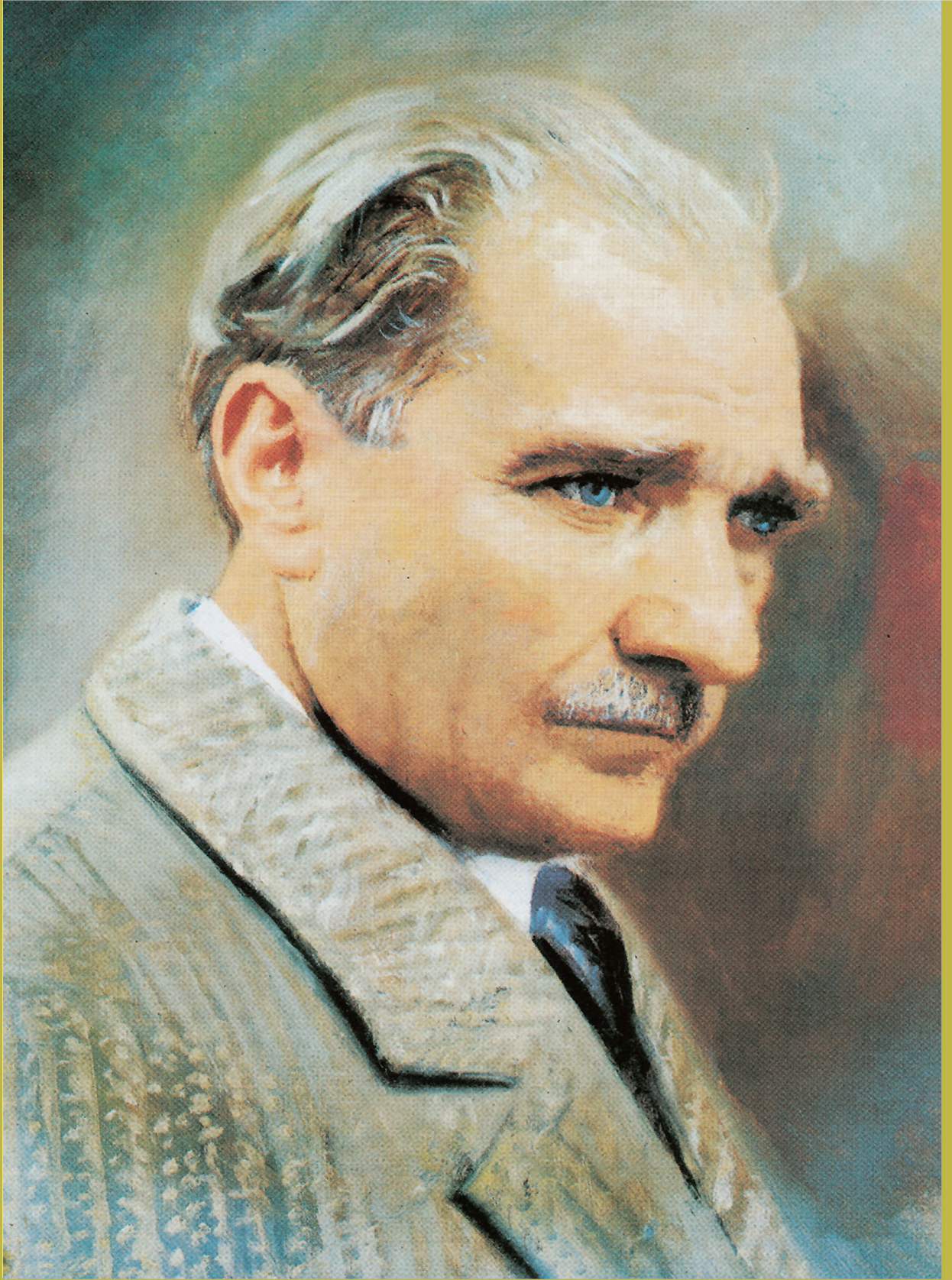
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namûsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

DİNOZORLARIN YAŞAMI

Çok eskiden yeryüzünde dinazor adı verilen hayvanlar yaşıyordu. Dinazorların yaşadığı zamanlarda hava günümüzdekinden daha sıcaktı. O zamanki bitkilerin ve hayvanların birçoğu bugünkünden farklıydı.

O dönemde birbirinden farklı görünen birçok dinazor türü vardı. Bazı dinazorlar boynuzluydu. Stegosaurus (Sitegisoris) gibi dinazorlarınsa sırtlarında kocaman çıkıntılar vardı.

Stegosaurus

İşte bir Brachiosaurus (Bırakiosarus). Bu çok büyük ve ağır bir dinozordu. Bazı dinozorlar Brachiosaurus gibi dört ayak üzerinde yürürdü.

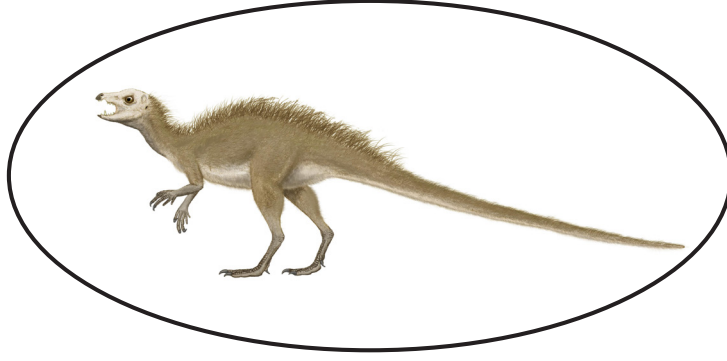
Brachiosaurus

Bu da bir Allosaurus (Alosarus). Allosaurus, iki ayak üzerinde yürüyen dinozorlardandı.

Allosaurus

Fruitadens (Furutadens) çok küçük bir dinozordu.

Fruitadens

Dinozor yavruları yumurtadan çıkardı. Bazı dinozorlar tıpkı bu ördek gagalı Hadrosaurus (Hedroarus) gibi yavrularına bakar, onlara yiyecek getirirdi.

Hadrosaurus

Dinozorlar, et ya da bitki yerdı. Hem et hem bitki yiyen dinozorlar da vardı. Triceratops (Tırayseritops) yalnızca bitki yiyerek beslenirdi.

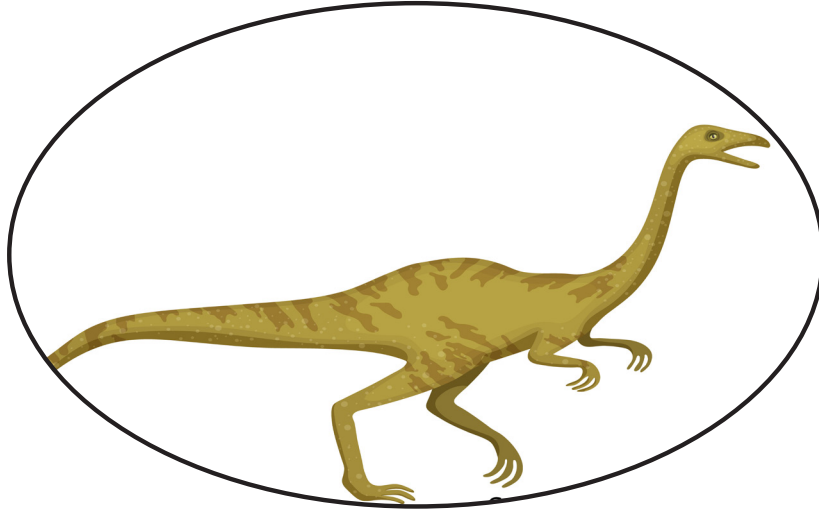
Triceratops

Tyrannosaurus'ın (Tıranıisorıs) kocaman bir ağızı ve sivri dişleri vardı. Bu dinozor yalnızca et yiyerek beslenirdi.

Tyrannosaurus

Bu da bir Struthiomimus (Sitrufiomaymıs). Bu dinozor hem et hem de bitki yiyerek beslenirdi.

“Struthiomimus”ın temsili resmi

En Büyük Dinozor, En Küçük Dinozor

Sauroposeidon

Dinozorların büyüklükleri farklı farklıydı. Bazı dinozorlar çok büyüktü, bazılarıysa küçücük...

Sauroposeidonlar (Soruposidun) en büyük dinozorlardandı. Yetişkin bir insan ve bir Sauroposeidon yan yana durabilselerdi, insan, bu dinozorun yanında küçücük kalırdı.

Parvicursorlar (Parvikörsur) en küçük dinozorlardandı. Yetişkin bir insan ve bir Parvicursor yan yana durabilselerdi, bu dinozor insanın yanında küçücük kalırdı.

Parvicursor

Dinozor Fosilleri Bize Neler Anlatıyor?

Çok eski zamanlarda yaşamış canlıların kalıntılarına “fossil” denir. Kemik, yumurta, dışkı kalıntıları hatta ayak izleri, hepsi taşlaşarak birer fosil olabilir. Ama bunun için çok uzun zaman gerekir. Dinozor fosilleri, onların yaşamları hakkında bilgi verir.

Dinozor İskeleti Fosili

Fosil bilimciler, dinozor iskeleti fosili bulmuşlar. İskelet fosili dinozorun nasıl görüldüğünün, hangi türden olduğunun anlaşılmasını sağlayacaktır.

Dinozor Ayak İzi Fosilleri

Görseldeki, bir dinozorun fosil hâline gelmiş ayak izi. Bu fosiller, bir dinozorun büyüklüğü hakkında bilgi verir.

Dinozor Yumurtası Fosilleri

Yumurta fosilleri, dinozorların yavrularının sayısı ile yuvalarını nasıl ve nereye yaptıkları hakkında bilgi verir.

Dinozor Dışkısı Fosili

Bazen dinozorların dışkıları bile fosilleşebilir. Dışkı fosilleri dinozorların neler yediği hakkında bilgi verir.

Dinozorlar Neden Yok Oldu?

Dinozorlar, günümüzden çok uzun zaman önce yaşamışlardır. Bazı bilim insanları, dinozorların yok olmasına Dünya'ya çarpan büyük bir gök taşının neden olduğunu düşünüyorlar. Bu çarpma sonucunda gökyüzü bir toz bulutuyla kaplanmıştı. Bu toz bulutu uzun bir süre Güneş ışığının yeryüzüne ulaşmasını engellemişti. Bu durum dinozorların besin kaynaklarının çok azalmasına ve sonunda da yok olmalarına yol açmıştı.

Seçil Güvenç Heper ve Bilge Nur Karagöz, Meraklı Minik, TÜBİTAK, Mayıs 2013

(5. sınıf seviyesine uygun şekilde düzenlenmiştir.)

SORULAR

1. Aşağıdaki dinazorların yedikleri besinleri tabloda işaretleyerek belirtiniz.

	Bitki	Et
Triceratops		
Tyrannosaurus		
Struthiomimus		

2. Brachiosaurus ve Allosaurusların yürüme şekillerini tabloda işaretleyerek belirtiniz.

	Dört ayak üzerinde yürürler.	İki ayak üzerinde yürürler.
Brachiosaurus		
Allosaurus		

3. “Hadrosauruslar”a ait aşağıdaki bilgileri metinden yararlanarak yazınız.

Fiziksel görünüşleri:.....

En bilinen özellikleri:

4. Metinde “Sauroposeidonlar” ve “Parvicursorlar”ın boyları ile ilgili verilen bilgileri yazınız.

Sauroposeidonlar:.....

Parvicursorlar:.....

5. Metinden, dinazorların fiziksel görünüşleriyle ilgili neler öğrendiniz? Uygun olan bütün seçenekleri işaretleyiniz.

☐ Bazıları boynuzluydu.

☐ Hepsinin kocaman bir ağzı ve sivri dişleri vardı.

☐ Hepsinin iki ayağı vardı.

☐ Sırtında kocaman çıkıntıları olanlar da vardı.

6. Metne göre fosiller nelerden oluşabilir?

Uygun olan bütün seçenekleri işaretleyiniz.

☐ Tüy

☐ Yumurta

☐ Ayak izi

☐ Taş

☐ İskelet

7. Metinde, Dinozor fosilleri ile ilgili hangi bilgi verilmemiştir?
- A) Dışkı fosilleri, dinozorların beslenme şekilleri hakkında bilgi verir.
 - B) Dinozor iskeleti fosili, bir dinozorun büyüklüğü hakkında bilgi verir.
 - C) Dinozor yumurtası fosilleri, dinozorların yavrularının sayısı ile yuvalarını nasıl ve nereye yaptıkları hakkında bilgi verir.
 - D) Ayak izi fosilleri, dinozorların yolculuk şekilleri hakkında bilgi verir.

8. Bilim insanlarına göre dinozorların yok olma sürecini metindeki oluş sırasını dikkate alarak numaralandırınız.

Birincisi sizin için numaralandırılmıştır.

___ Gökyüzün bir toz bulutuyla kaplanması

___ Dinozorların besin kaynaklarının çok azalması

1 Dünya'ya büyük bir gök taşının çarpması

___ Toz bulutunun uzun bir süre Güneş ışığının yeryüzüne ulaşmasını engellemesi

9. “Dinozorların Yaşamı” metin için uygun bir başlık mıdır? Cevabınızı işaretleyiniz.

☐ Evet

☐ Hayır

Cevabınızın gerekçesini, okuduğunuz metinden yararlanarak yazınız.

meb.gov.tr

Ölçme, Değerlendirme
ve Sınav Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

5.SINIF

OKUMA BECERİLERİ
METİN VE SORULARI